

Kvam herad,
Grovgjelet 16,
5600 NORHEIMSUND

Saksbehandlar, innvalstelefon
Håvard Rød, 5557 2143

KVAM HERAD - BUDSJETT OG ØKONOMIPLAN

Innleiing

Fylkesmannen har motteke særutskrift av kommunestyresak om budsjett for 2020 og økonomiplan 2020-2023, vedteke i kommunestyremøte 17. desember 2019.

Kommunen er ikkje under statleg kontroll og godkjenning. Budsjett og økonomiplan er difor ikkje kontrollert etter kommunelova § 28-1 (Robek-registrert). For alle kommunar kontrollerer Fylkesmannen at budsjett og økonomiplan er i balanse. Dette brevet er ei tilbakemelding om korleis Fylkesmannen vurderer kommunen sin økonomi og utviklinga slik den er planlagt i budsjett og økonomiplan. Der det er manglar etter forskrift om budsjett og økonomiplan, har vi påpeika dette og bede kommunane følgje opp.

Oppsummering av Fylkesmannens vurdering

Kommunen må unngå å få eit stort netto driftsunderskot i år. Utbetaling frå havbruksfondet og andre meirinntekter, som ikkje er innarbeidde i budsjettet, må nyttast til å redusere driftsunderskotet i år. Kommunen må unngå at ein stor del av disposisjonsfondet blir brukt opp i år.

Det er nødvendig at kommunen reduserer investeringane vesentleg i tida framover for å unngå at lånegjelda blir for høg.

Det er grunn til uro når vi vurderer pårekna nivå på kommunen si lånegjeld i dei næraste åra. Kommunen har ikkje høge nok inntekter på eit stabilt nivå over tid til å ha ei så høg lånegjeld.

Dersom kommunen kjem i ein situasjon med lite eller ikkje noko disposisjonsfond, vil kommunen ikkje lenger ha nok fondsmidlar til å dekkje eit meirforbruk med. Registrering på grunnlag av kommunelova § 28 -1 (ROBEK) vil difor bli eit sannsynleg resultat.

Som følge av koronautbrotet får kommunane utfordringar med økonomien. Fylkesmannen vil følge dette særskilt opp i samband med statlege tiltak som blir sette i verk.

Budsjett 2020

Kommunen budsjetterte opphavleg med kr 238.049.000,- i skatt på eige og inntekt for 2020. Budsjettert skatt er redusert til om lag kr 232 mill. på bakgrunn av verknadene av utbrotet av koronaviruset.

Ordinær skatt og rammetilskot var opphavleg budsjettert med til saman kr 543,4 mill. Dette er same beløp som i inntektsprognosen etter revidert nasjonalbudsjett. Det er stor uvisse knytt til inntektsutviklinga i år på bakgrunn av utbrotet av koronaviruset.

Stortinget har vedteke å auke innbyggjartilskotet til kommunane med kr 3,75 mrd. i samband med virusutbrotet. Kvam herad sin del av dette utgjer kr 6.642.000,-. Stortinget har også vedteke å auke rammetilskotet til kommunane med kr 1,0 mrd. som kompensasjon for bortfall av foreldrebetaling i barnehagar og SFO. Samla kompensasjon på rammetilskotet etter virusutbrotet er til no om lag kr 9,3 mill.

Det er budsjettert med kr 41,9 mill. i eigedomsskatt for 2020. Innkomen eigedomsskatt i 2019 var kr 41,0 mill. Eigedomsskatten for 2020 er vedteken med 7,0 promille på næringseigedom og kraftverk. For bustader og fritidshus er eigedomsskatten auka frå 4,0 promille i 2019 til 5,0 promille i 2020. Budsjettert eigedomsskatt er realistisk.

Det var opphavleg budsjettert med aksjeutbytte kr 15,6 mill. Aksjeutbytte kjem frå Kvam kraftverk AS og BKK (0,9 prosent eigardel). Innkomen aksjeutbytte var i 2019 kr 15,54 mill. Budsjettert utbytte er redusert til kr 12,6 mill. for i år.

I kommunelova er det gitt minimumskrav for storleiken på årlege ordinære avdrag. Etter kommunelova paragraf 14-18 skal lån til investeringar bli nedbetalte med årlege avdrag. Avdraga skal samla kvart år vere minst lik storleiken på kommunen sine avskrivningar i rekneskapsåret, justert for den prosentdelen som lånegjelda utgjer av kommunen sine anleggsmidlar.

Det er budsjettert med kr 41,3 mill. i ordinære avdrag (utanom avdrag på formidlingslån). Dei budsjetterte avdraga oppfyller kravet til minimumsavdrag i den nye kommunelova.

I rekneskapen for 2019 er det eit netto driftsoverskot med om lag kr 17,6 mill. Dette utgjer 2,0 prosent av driftsinntektene. Resultatet i rekneskapen for 2019 har samband med ekstraordinære netto kraftinntekter, utbetaling frå havbruksfondet, høgare renteinntekter og større statlege øyremerkte tilskot. Resultatet for 2019 er i stor grad ekstraordinært blant anna som følge av dei nemnde ekstraintektene.

Det tekniske berekningsutvalet for kommunal og fylkeskommunal økonomi har tilrådd eit nivå for netto driftsoverskot, i prosent av driftsinntektene, på minst 1,75 prosent for kommunane generelt.

Det er eit netto driftsunderskot i budsjettet for 2020 med kr 15,6 mill. Dette utgjer -1,8 prosent av driftsinntektene. Underskotet er planlagt dekt med bruk av disposisjonsfond.

Fylkesmannen sin kommentar

Førebels prognose etter første tertial i år syner eit betydeleg pårekna meirforbruk i år. Pårekna netto driftsunderskot er om lag - kr 35,8 mill. Eit så stort netto driftsunderskot vil føre til at ein stor del av kommunen sitt disposisjonsfond blir brukt opp i år.

Kommunen må unngå at netto driftsunderskot i år blir så stort som førebels prognose syner. Utbetaling frå havbruksfondet og andre meirinntekter, som ikkje er innarbeidd i budsjettet, må nyttast til å redusere driftsunderskotet i år. Kommunen må unngå at ein stor del av disposisjonsfondet blir brukt opp i år.

Investeringsbudsjettet 2020

I 2020 er det planlagt brutto investeringar for til saman om lag kr 188,0 mill. Av dette utgjer avgiftsfinansierte investeringar i vassverk og avlaup til saman om lag kr 34 mill. Dei største investeringane er i Strandebarmheimen og ny brannstasjon. Rehabilitering av Øystese barneskule er ikkje innarbeidd i budsjett og økonomiplan. Investeringa og lånebehovet i samband med Strandebarmheimen er pårekna å bli større enn lagt til grunn i budsjett og økonomiplan.

Investeringane er i hovudsak planlagt finansierte med bruk av lån. Investeringane blir elles for ein stor del finansierte med momskompensasjon. Det er i tillegg gjort vedtak om startlån til vidare utlån med inntil kr 10,0 mill.

Eigenkapitalinnskott i KLP, kr 3,0 mill., blir finansiert av midlar frå drift.

Kommunen hadde følgjande langsiktige lånegjeld ved utgangen av 2019:

Brutto langsiktig lånegjeld	kr 1205,6 mill.
-målt per innbyggjar	kr 142.400,-
-målt i prosent av driftsinntektene	134,3 prosent

Det er i berekninga ikkje korrigert for ekstraordinære inntekter i 2019.

Landsgjennomsnittet for 2019 for lånegjeld målt i prosent av driftsinntektene, utanom Oslo, var 110,5 prosent.

I kommunen si brutto langsiktige lånegjeld, om lag kr 1,2 mrd. ved utgangen av 2019, er ikkje pensjonsforpliktingar rekna med.

Brutto langsiktig lånegjeld kan auke til om lag kr 1,4 mrd. ved utgangen av 2021. Langsiktig lånegjeld kan bli mellom 160 til 170 prosent av driftsinntektene ved utgangen av 2021 og opp mot 180 prosent av driftsinntektene innan utgangen av økonomiplanperioden.

I økonomiplanen er det lagt opp til eit noko lågare investeringsnivå i siste del av planperioden. Investeringa i Strandebarmheimen utgjer ein vesentleg del av investeringane til og med 2022.

Fylkesmannen sin kommentar

Kommunen har svært høg lånegjeld etter at det har vore eit høgt investeringsnivå over mange år. I budsjett og økonomiplan er det lagt opp til å auke lånegjelda ytterlegare. Dessutan kan investeringane i budsjett og økonomiplan vere underbudsjetterte slik at det faktiske lånebehovet blir større enn innarbeidd i budsjett og økonomiplan.

Det er nødvendig at kommunen reduserer investeringane vesentleg i tida framover for å unngå at lånegjelda blir for høg. Kommunen bør også betale meir i avdrag enn minstekravet etter kommunelova for å bidra til at den langsiktige lånegjelda blir redusert over tid.

Pårekna netto driftsunderskot i år og i dei komande åra syner også at kommunen sitt gjeldsnivå er for høgt. Kapitalutgiftene på lånegjelda blir ei for stor økonomisk belastning på drifta.

Det er grunn til uro når vi vurderer pårekna nivå på kommunen si lånegjeld i dei næraste åra. Kommunen har ikkje høge nok inntekter på eit stabilt nivå over tid til å ha ei så høg lånegjeld.

Økonomiplan 2020 - 2023

I økonomiplanen er det lagt opp til netto driftsunderskot kvart år frå 2020 til 2023. Dei årlege netto driftsunderskota i økonomiplanen er planlagt dekte med bruk av disposisjonsfond.

Disposisjonsfondet var ved utgangen av 2019 kr 62,6 mill. Dette utgjør 7,0 prosent av driftsinntektene. Disposisjonsfondet er redusert frå kr 80,2 mill. ved utgangen av 2018.

Fylkesmannen sin kommentar

Dei årlege netto driftsunderskota i økonomiplanperioden må i hovudsak bli dekte med bruk av disposisjonsfond. Basert på noverande prognose etter første tertial vil ein stor del av disposisjonsfondet bli brukt opp allereie i år. Basert på prognosen og økonomiplanen kan heile disposisjonsfondet bli brukt opp seinare i denne økonomiplanperioden.

Det er særleg viktig at kommunen har eit tilstrekkeleg stort disposisjonsfond på bakgrunn av den høge lånegjelda. Den høge gjelda gjer kommunen økonomisk sårbar og det er difor viktig å ha ein tilstrekkeleg stor driftsreserve.

Kommunen kan ikkje basere den ordinære drifta på ekstraordinære inntekter som til dømes utbetaling frå havbruksfondet. Slike inntekter må nyttast til ekstraordinær avsetjing fond eller eventuelt ekstraordinær gjeldsnedbetaling. Slike inntekter må ikkje nyttast i den ordinære driftsbalansen.

Dersom kommunen kjem i ein situasjon med lite eller ikkje noko disposisjonsfond, vil kommunen ikkje lenger ha nok fondsmidlar til å dekkje eit meirforbruk med. Registrering på grunnlag av kommunelova § 28 -1 (ROBEK) vil difor bli eit sannsynleg resultat.

Med helsing

Lars Sponheim

Gunnar O. Hæreid
assisterande fylkesmann

Dokumentet er elektronisk godkjent